

SAKKI ry:n lausunto sivistysvaliokunnalle

29.3.2021

Asia: HE 39/2021 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta.

Yleiset huomiot

Otamme lausunnossamme kantaa lakiesityksen vaikutuksiin ammatillisiin opiskelijoihin sekä heidän opiskeluunsa ja muuhun elämään. Emme ota kantaa esitettyjen toimien tarkoituksenmukaisuuteen tai oikeaan laajuuteen. Pidämme tärkeänä rajoittaa koronapandemian leviämistä tehokkaasti, jotta opiskelijat pääsevät mahdollisimman pian takaisin opintojensa pariin, niin oppilaitoksiin kuin työelämään.

Pidämme hyvänä ja ammatillisen koulutuksen laadukkaan toteutuksen kannalta välttämättömänä, että ammatillisen koulutuksen lähiopetukseen voi liikkua esityksen mukaisesti.

Tarkemmat huomiot

Ehdotuksella on merkittävät vaikutukset varsinkin nuorten ammatillisten opiskelijoiden elämään rajoittaessaan elämää ja kontakteja kodin ulkopuolella. Nuoret ja opiskelijat asuvat vanhusväestön ohella muita väestönosia useammin yksin ja rajoitukset kohdistuvatkin vahvasti juuri heihin. Amisbarometriin vastanneista 20-29 -vuotiaista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista jopa 37% asui yksin.

Alaikäisistäkin opiskelijoista yli 15% asui muualla kuin vanhempiansa luona, pääosin asuntoloissa, yksin tai kimppakämpässä. Pidämmekin erittäin tärkeänä, että ko. rajoituksia asetettaessa niitä harkittaisiin tarkkaan ja niiden vaikuttavuus on merkittävää.

OKM:n teettämän viimeisimmän koronakyselyn perusteella koronakriisillä on ollut selkeä negatiivinen vaikutus opiskelijoiden jaksamiseen ja hyvinvointiin. Tilanne on ollut erityisen haasteellinen hyvinvoinnin näkökulmista heille, joilla oli ollut haasteita

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Hakaniemenranta 1 C | 00530 Helsinki

www.sakkiry.fi | Y-tunnus: 0678133-8

jo ennen koronan poikkeusjärjestelyitä: opiskelijat, joilla on haasteita oman toiminnan ohjauksessa tai elämänhallinnassa ja/tai puutteita opiskeluvalmiuksissa.

Linjaukset jättävät jossain määrin tulkinnanvaraiseksi sen, voiko ammatillista koulutusta järjestää lähiopetuksena ja missä laajuudessa. Ammatillista koulutusta on ollut periaatteessa mahdollista järjestää etänä, vaihtelevin järjestelyin, jo pidempään ja näin tosiasiallisesti on tehtykin. Silti osaa opetussisällöstä on käytännössä mahdotonta käydä läpi vain etäopetuksessa. Miten tällaisissa tilanteissa määritellään se, onko lähiopetus välttämätöntä? Kiitämme samassa yhteydessä sitä, että erityisen tuen opiskelijoiden lähioiskelun tukeminen on esityksessä huomioitu.

Pidämme hyvänä, että "asuinpaikkaan rinnastuvan asuinpaikan" määrittelyssä on huomioitu esimerkiksi asuinpaikka, joka on opiskelujen vuoksi toisella paikkakunnalla. Samoin pidämme hyvänä ja välttämättömänä, että liikkumisen kannalta välttämättömäksi syyksi katsottaisiin myös korkeakoulujen valintakokeisiin osallistuminen.

Opiskeluun liittyvän läsnäoloodellytyksen ilmaisemisen ("läsnäoloodellytys tulisi osoittaa yksilöimällä tarve osallistua lähiopetukseen") suhteen vaatimusten ja ohjeistuksen tulee olla selvempi. Mikä tällaisen tarpeen yksilöintiin riittäisi esimerkiksi tilanteessa, jossa ammatillinen koulutus järjestetään koko kunnassa lähiopetuksena? Tämä tulee ohjeistaa tarpeeksi hyvin, jotta opiskelijoilla on tarpeeksi selkeä käsitys siitä, miten heidän tulee todistaa tarve liikkumiseen.

Liikkumiseen tulisi sisältyä myös muu opiskelun kannalta välttämätön liikkuminen kuin lähiopetus, erityisesti käynti kirjastoissa hakemassa opiskelun kannalta välttämättömiä kirjoja. Tilanteessa, jossa lähiopetusta ei ole mahdollista järjestää, olisi tärkeää mahdollistaa opintojen edistäminen muilla keinoin.

Esitetyn lain 3 § Poikkeukset liikkumisrajoitukseen 3 kohdan perusteluihin olisi hyvä lisätä selkeyden vuoksi maininta opiskelu- ja opiskelijahuollosta.

Esityksessä ei avata, kuka voi tai miten määritellään ne terveyteen liittyvät syyt, jotka voivat vapauttaa perustellusti kasvomaskin tai hengityssuojaimen käytöstä. Vaaditaanko tähän esimerkiksi lääkärintodistus vai ovatko syyt itse kunkin yksilön itse määriteltävissä?

Ymmärrämme tarpeen esitetyille maskipakolle, mutta kiinnitämme huomion siihen, että monelle lähiopetuksessa käyvälle opiskelijalle tarve voi olla suuri ja mahdollisuudet täydentää toimeentuloa töiden vähennyttyä pienet. Heille tulisikin taata maskien saatavuus esimerkiksi kuntien toteuttamana.

Etäopintojen aikaan kiitettävän moni oppilaitos on tarjonnut etäopetuksessa oleville opiskelijoille joko ruokarahaa tai ruokakasseja, vaikka tähän ei suoraa velvoitetta oppilaitoksilla olekaan. Pidämmekin opiskelijoiden kannalta tärkeänä, että tämä toiminta laskettaisiin jatkossakin sallituksi 3 § 1 kohdan (elintarvikkeiden tai ruoan hankkiminen) perusteella. Tältä osin kyseenalaistamme pykälän perustelutekstissä olleen vaatimuksen ”ennakolta tilatusta” ruoasta. Kaikkia ruoka-annoksia ei ole yksilökohtaisesti tilattu ennakoon, vaan niitä voidaan hakea tarpeen mukaan. Ennakolta tilaamisen vaatimus kuormittaa liikaa jo nyt kovan kuormituksen alaisia oppilaitoksia ja näemme, että tilausjärjestelmän vaatiminen voisi käytännössä lakkauttaa ruokakassien jaon.

Kiinnitämme huomion siihen, että elinkeinotoimintaa välillisesti rajoittavat toimet vaikuttavat myös ammatilliseen koulutukseen ja opiskelijoiden mahdollisuuksiin suorittaa työssäoppimisjaksoja. Käytännön harjoittelu työpaikoilla vaikeutuu monien työpaikkojen joutuessa sulkemaan tai supistamaan toimintaansa, mikä johtaa opintojen viivästymiseen ja vähentää mahdollisuuksia vahvistaa käytännön osaamista aidoissa työtehtävissä. Erityisen kovasti tämä vaikuttaa palvelualoihin.

Pidämme hyvänä ja rajoitusten negatiivisten vaikutusten minimoinnin kannalta erittäin tärkeänä, että rajoitusten ajallinen kesto on rajattu suhteellisen lyhyeksi.

JUTTA VIHONEN

Puheenjohtaja

044 7530 581

jutta.vihonen@sakkiry.fi

VEERA FLORICA RAJALA

Pääsihteeri

050 3100 570

veera.florica-rajala@sakkiry.fi

Lisätietoja:

Matti Tujula

edunvalvonnan asiantuntija

044 7766 048

matti.tujula@sakkiry.fi

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Hakaniemenranta 1 C | 00530 Helsinki

www.sakkiry.fi | Y-tunnus: 0678133-8